

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ГУМАНІТАРНИХ
І СОЦІАЛЬНИХ НАУК
Кафедра історії та політичної теорії

В.В. Осін

ПОЛІТИЧНА ФУТУРОЛОГІЯ

Методичні рекомендації
для здобувачів ступеня бакалавра
освітньо-професійної програми «Політологія»
спеціальності 052 Політологія

Дніпро
НТУ «ДП»
2025

Політична футурологія [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до виконання курсової роботи для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Політологія» спеціальності 052 Політологія / уклад. В.В. Осін ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 35 с.

Укладач

В.В. Осін, канд. політ. наук, доц.

Затверджено науково-методичною комісією спеціальності С2 Політологія (052 Політологія) (протокол №3 від 29.08.2025) за поданням кафедри історії та політичної теорії (протокол № 7 від 29.08.2025.).

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт з навчальної дисципліни «Політична футурологія» містять загальні вимоги до структури та змісту курсової роботи, вимоги до оформлення, процедуру захисту, методичні вказівки до написання її основних розділів та оформлення, організацію процесу підготовки та порядок захисту.

Відповідальний за випуск в. о. завідувача кафедри історії та політичної теорії М. В. Зенкін, канд. іст. наук, доц.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ТА ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	6
2. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ РОБОТИ	9
3. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ....	13
4. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	18
5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	22
ДОДАТКИ	24

ВСТУП

Сучасний політичний розвиток характеризується високим рівнем невизначеності, динамічністю процесів та появою глобальних викликів, що потребують від фахівців-політологів не лише вміння аналізувати минуле, а й здатності прогнозувати майбутнє. Навчальна дисципліна «Політична футурологія» посідає ключове місце у фаховій підготовці бакалаврів, оскільки озброює їх методологічним інструментарієм форсайту та стратегічного моделювання.

Курсова робота з дисципліни «Політична футурологія» виконується як складова блоку фахових освітніх компонентів і є підсумком опанування методології соціально-політичного прогнозування. Курсова робота має засвідчити належний рівень теоретичних знань та фахову підготовку здобувача спеціальності 052 Політологія. У своїй роботі здобувач повинен продемонструвати вміння опрацьовувати концептуальні засади прогностики, узагальнювати дані щодо світових та національних трендів, аналізувати їх та розробляти обґрунтовані сценарії майбутнього.

Метою курсової роботи є застосування набутих у процесі навчання теоретичних знань і практичних навичок для формування системи знань щодо прогнозування можливих сценаріїв політичного розвитку, оцінювання ризиків і можливостей для державних та міжнародних акторів, а також застосування аналітичних інструментів стратегічного прийняття рішень.

Основними завданнями курсової роботи є:

- застосування теорії та методів політичної футурології в процесі розкриття обраної тематики;
- вироблення вмінь описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси у різних контекстах;
- вироблення вмінь здійснювати сценарний аналіз та формувати стратегічні рекомендації для органів влади в умовах невизначеності;
- використання навичок роботи з футурологічною літературою, збору та перероблення інформації про глобальні тренди, її аналізу та інтерпретації;

– обґрунтування авторських прогнозів щодо трансформації політичних інститутів;

– презентація результатів дослідження фахівцям та широкій аудиторії з дотриманням норм оформлення текстів відповідно до чинних стандартів.

Результати навчання за освітнім компонентом «Курсова робота з дисципліни «Політична футурологія»:

РН15 – Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

РН16 – Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

СР01 – Аналізувати особливості самореалізації людини в політиці, прогнозувати політичні процеси, передбачати перспективи розвитку політичних інститутів на національному та міжнародному рівнях з врахуванням глобальних політичних та економічних процесів.

СР03 – Аналізувати політичні системи та публічний політичний процес у поєднанні з соціально-економічними чинниками, критично оцінювати та осмислювати політичний процес на локальному та загальнонаціональному рівнях; використовувати набуті знання для вироблення рекомендацій щодо сталого функціонування органів влади.

При виконанні курсової роботи здобувач демонструє свою фахову підготовку, здатність до стратегічного мислення та вміння трансформувати складні прогностичні моделі у зрозумілі аналітичні продукти.

Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за освітнім компонентом «Курсова робота з дисципліни «Політична футурологія» і отримання позитивної оцінки. Будь-які прояви плагіату або фальсифікації результатів прогнозування є неприпустимими.

1. ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ТА ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Процес виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Політична футурологія» є важливою складовою самостійної наукової роботи здобувача вищої освіти. Він складається з декількох послідовних етапів, кожен з яких має конкретні цілі та вимоги до результатів.

1.1. Вибір теми та підготовчий етап

Цей етап є фундаментальним, оскільки від правильно визначеного об'єкта та предмета дослідження залежить точність подальшого прогнозу.

1. Ознайомлення з тематикою: Здобувач обирає тему з переліку, затвердженого кафедрою історії та політичної теорії (Додаток А). Допускається ініціативна тема, якщо вона безпосередньо стосується стратегічного аналізу майбутнього та узгоджена з науковим керівником.

2. Визначення часових меж (горизонту прогнозування): На відміну від звичайної аналітики, у футурології важливо чітко зафіксувати період: короткостроковий (1–3 роки), середньостроковий (5–10 років) або довгостроковий (15+ років) прогноз.

3. Попередній пошук літератури: Оцінка наявності джерельної бази. Здобувач має переконатися, що за обраною темою існують статистичні дані, звіти міжнародних організацій (ООН, Світовий банк, WEF) або напрацювання провідних «think tanks» (RAND Corporation, Brookings Institution тощо).

4. Затвердження плану: Складання логічної структури роботи, яка зазвичай включає вступ, три розділи, висновки та список джерел.

1.2. Опрацювання джерел та збір емпіричних даних

На цьому етапі здобувач реалізує вміння описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

Теоретичний аналіз: Вивчення наявних концепцій майбутнього, що стосуються теми (наприклад, теорії постіндустріального суспільства, цифрової демократії, зіткнення цивілізацій).

Методологічне обґрунтування: Вибір конкретних методів футурології (метод Дельфі, екстраполяція трендів, морфологічний аналіз). Здобувач має обґрунтувати, чому саме ці інструменти є ефективними для розв'язання поставлених завдань.

Моніторинг «слабких сигналів»: Пошук подій чи тенденцій, які зараз здаються незначними, але можуть стати домінуючими у майбутньому.

1.3. Аналітичний етап та сценарне моделювання

Це основна частина роботи, де відбувається трансформація зібраних даних у науковий прогноз.

1. Діагностика поточного стану: Аналіз політичної системи чи інституту в їхній динаміці. Здобувач має продемонструвати використання набутих знань для оцінки впливу соціально-економічних чинників.

2. Ідентифікація драйверів змін: Визначення ключових факторів, що штовхають систему до змін (технологічний прогрес, демографічні зсуви, зміна електоральних уподобань).

3. Розробка альтернативних сценаріїв:

Оптимістичний (бажаний) сценарій;

Песимістичний (катастрофічний) сценарій;

Інерційний (найбільш вірогідний) сценарій, що базується на збереженні поточних тенденцій.

4. Формулювання рекомендацій: Розробка пропозицій для органів державної влади щодо мінімізації ризиків та використання можливостей у межах кожного сценарію.

1.4. Літературне оформлення та редагування

Здобувач повинен продемонструвати високу культуру наукового тексту та дотримання норм академічної доброчесності. Текст має бути викладений науковим стилем, з чіткою логікою переходів між підрозділами. Особлива увага приділяється цитуванню та оформленню бібліографічних посилань згідно з ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Обов'язковою є перевірка на

наявність некоректних запозичень (плагіату). Роботи з низьким рівнем унікальності до захисту не допускаються.

1.5. Підготовка до презентації та публічного захисту

Цей етап є ключовим для демонстрації результату навчання – вміння комунікувати складні ідеї широкій аудиторії.

1. Створення візуального супроводу: Підготовка слайд-шоу, що обов'язково містить графічне відображення сценаріїв (наприклад, сценарний конус або матрицю впливу).

2. Адаптація матеріалу: Складання коротких тез (Abstract), які були б зрозумілі не лише політологам, а й експертам з інших галузей чи представникам ЗМІ.

3. Підготовка доповіді: Виступ має тривати 7–10 хвилин і фокусуватися на результатах прогнозу та авторських пропозиціях.

1.6. Календарний графік виконання робіт

Для забезпечення вчасного подання роботи рекомендується дотримуватися такого орієнтовного графіка:

Тиждень	Зміст роботи	Результат
1–2	Вибір теми, консультації, складання плану.	Затверджений план.
3–5	Збір літератури, написання першого (теоретичного) розділу.	Чернетка Розділу 1.
6–8	Аналіз даних, виявлення трендів, написання другого розділу.	Чернетка Розділу 2.
9–11	Моделювання сценаріїв, написання третього розділу та висновків.	Повний текст роботи.
12–13	Оформлення, перевірка на плагіат, підготовка презентації.	Готова курсова робота.
14	Попередній перегляд керівником та допуск до захисту.	Відгук керівника.

2. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ РОБОТИ

Курсова робота з дисципліни «Політична футурологія» є комплексним науково-дослідним проектом, що має бути виконаний на високому аналітичному рівні та оформлений відповідно до державних стандартів України (зокрема ДСТУ 3008:2015 Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання.) та внутрішніх нормативних вимог НТУ «Дніпровська політехніка».

2.1. Структура курсової роботи

Логіка побудови роботи повинна відображати послідовність футурологічного дослідження: від теоретичного аналізу та вибору методології до практичного побудови сценарних моделей. Обов'язковими елементами структури є:

Титульний аркуш (згідно з формою, наведеною у Додатку Б).

Зміст (відображає назви та початкові сторінки всіх структурних одиниць).

Вступ (містить обґрунтування актуальності, мети, завдань та очікуваних результатів навчання).

Розділ 1. Теоретико-методологічний фундамент дослідження [назва].

Розділ 2. Аналітичний огляд трендів та діагностика об'єкта.

Розділ 3. Сценарне моделювання та прогностичні вектори розвитку.

Висновки (узагальнення результатів аналізу та прогнозу).

Список використаних джерел (не менше 20–25 позицій, оформлених за ДСТУ).

Додатки (схеми, таблиці, графічні моделі сценаріїв, матеріали для презентації).

2.2. Вимоги до змісту основних структурних частин

Кожна частина роботи має бути логічно завершеною та забезпечувати досягнення програмних результатів навчання.

Вступ (обсяг 2-3 сторінки) повинен чітко розкривати науковий апарат дослідження. У цій частині вказується тема, якій присвячена робота, а також

конкретне питання або проблема, на якому зосереджено увагу. Чітко вказується значимість проблеми в світлі наявних досліджень з цієї конкретної теми, а також в загальних рисах описується, яким чином пропонуване дослідження сприяє просуванню в рішенні тієї або іншої проблеми. Іншими словами, у Вступі описується важливість (або актуальність) досліджуваної проблеми із зазначенням того, як результат проведеного (емпіричного чи теоретичного) дослідження – з точки зору підтвердження або спростування гіпотези і/або теорії – може допомогти в усуненні прогалини в наявних дослідженнях і сприяти вирішенню практичних завдань. Це в ідеальному випадку, і в цьому ж випадку на Вступ зазвичай відводиться два-чотири абзаци, щоправда, їх обсяг може мати відчутні відмінності.

Крім того, в цій частині здобувач має визначити об'єкт (політичний процес чи інститут) та предмет (методи прогнозування його розвитку). Важливою умовою є обґрунтування вибору **часового горизонту прогнозу** (наприклад, до 2035 року).

Розділ 1 присвячується аналізу концептуальних засад. Здобувач має оцінити політичні явища через призму ідеологічних та соціокультурних контекстів. Особливу увагу слід приділити методологічному інструментарію: здобувач має пояснити, чому для його теми доцільно використовувати саме метод Дельфі, морфологічний аналіз чи метод історичної аналогії тощо.

Аналіз концептуальних засад (або огляд літератури) передбачає активну настанову під час читання наукових тестів, адже потрібно не стільки слідувати за розгортанням авторської думки, скільки ставити питання і шукати відповіді на них.

В цілому, структура цієї частини курсової роботи повинна містити такі елементи:

(а) основна теза, що виноситься автором на обговорення, висувається ним або захищається. Іноді виокремити цю тезу буває досить складно, але, як правило, все вчені допомагають досягти розуміння в цьому питанні, формулюючи свої відрядні тези, чітко та однозначно.

Далі увага акцентується на (б) аргументації автора на підтримку своїх думок та/або емпіричному базису тих чи інших положень. Мовиться, з одного боку, про «матеріал», на підставі якого автор формулює свої висновки. З іншого боку, йдеться про конкретні аргументи, факти або докази, які дослідник наводить задля обґрунтування своїх гіпотез.

Після цього варто зосередитись на (в) контраргументах або суперечливих результатах, які не зовсім укладаються в запропоновану дослідником схему або модель. Зазвичай дослідники достатньо чесні, щоб визнати, які випадки пояснюються ними відмінно, а які лише задовільно. У цьому випадку, як правило, наводяться альтернативні пояснення, особливо, якщо немає можливості або доказів для вибору тієї чи іншої інтерпретації.

Нарешті, після цього настає час для (г) висловлювання своєї точки зору. Тут слід проаналізувати, які аргументи здаються їм переконливими, а які ні, а також вказати підґрунтя своїх висновків. Посилання на те, що «світ бачиться мені саме таким» не вітаються.

Огляд існуючої літератури важливий в тому сенсі, що саме він призводить до опису основних посилок (наприклад, припущень, принципів і т.д.), якими керуються вчені в ході проведення своїх досліджень. Він дозволяє виявити слабкі місця, лакуни або просто недостатньо вивчені або підтверджені тези. На цій підставі вчені формулюють підсумкові висновки у формі припущень, які і називаються гіпотезами. Сам процес висунення гіпотез в різних роботах серйозно відрізняється, що викликано розрізняються обсягами рецензованої літератури, особливостями дисципліни, теми і так далі. Однак сама структура залишається незмінною: описується якась теорія чи теоретична модель, з якої виводяться гіпотези, що потребують емпіричної перевірки (верифікації).

Наприкінці розділу описується процес верифікації дослідницьких гіпотез. Вказуються індикатори, на підставі яких здійснювалась операціоналізація ключовими поняття, особливості застосування процедур збору даних, методи аналізу даних тощо.

Розділ 2 має бути спрямований на діагностику сучасності. Здобувач має проаналізувати політичні системи у поєднанні з соціально-економічними чинниками. Здобувач повинен ідентифікувати «мегатренди» (глобальні процеси) та «дикі карти» (події з низькою ймовірністю, але високим впливом), що критично важливо для подальшого прогнозу.

У цій частині подаються результати проведеного дослідження. В цілому, потрібно розуміти, що другий розділ – це відповідь на цілі і завдання: по суті, ми просто описуємо, як виконали задумане. Оскільки цілі бувають дуже різні, то і результати їм до пари. Пропонується така структура відповідної частини, яка складається з трьох кроків:

- Крок 1 вказує місце розташування обговорюваних даних (наприклад, «Основні результати наведені в таблиці 1»);
- Крок 2 містить найбільш важливі результати (наприклад, «Згідно з результатами експертного опитування, 70 відсотків фахівців ставлять під сумнів...»);
- Крок 3 коментує результати (наприклад, «Ці результати узгоджуються з результатами інших, доступних нам досліджень в цій області»).

Розділ 3 має представити мінімум три альтернативні сценарії:

Інерційний (baseline) – розвиток за збереження поточних тенденцій;

Оптимістичний (normative) – досягнення цільового стану;

Песимістичний (crisis) – реалізація ключових ризиків.

Завершується розділ формулюванням рекомендацій для органів влади щодо стратегічного прийняття рішень.

Висновки (обсяг 2-3 сторінки) мають містити стислі результати за кожним завданням, визначеним у вступі. Здобувач повинен підсумувати, які саме футурологічні сценарії є найбільш вірогідними та які заходи допоможуть мінімізувати виявлені ризики.

Список використаних джерел є обов'язковим елементом курсової роботи, що відображає ступінь опрацювання теми та рівень наукової сумлінності здобувача. З огляду на специфіку «Політичної футурології», список

має містити не лише класичні політологічні праці, а й актуальні стратегічні звіти, форсайт-дослідження та бази даних.

Додатки є важливою частиною курсової роботи з футурології, оскільки саме в них виносяться громіздкі аналітичні таблиці, розгорнуті графіки сценаріїв та ілюстративний матеріал.

3. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дотримання встановлених стандартів оформлення та принципів академічної етики є невід'ємною частиною підготовки курсової роботи. Це засвідчує готовність здобувача до професійної діяльності, що потребує високої точності, відповідальності та поваги до інтелектуальної власності.

3.1. Технічні параметри текстової частини

Курсова робота виконується державною мовою за допомогою комп'ютерної техніки. Текст друкується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм).

Шрифт та кегль: Основний текст друкується шрифтом Times New Roman, розмір – 14. Для таблиць та підписів до рисунків допускається зменшення кегля до 12 у разі значного обсягу інформації.

Інтервал та вирівнювання: Міжрядковий інтервал становить 1,5. Текст обов'язково вирівнюється «по ширині», що забезпечує охайний вигляд сторінки.

Поля сторінки: Ліве поле – 30 мм (для підшивання), праве – 10 мм, верхнє та нижнє – по 20 мм.

Абзацний відступ: Має бути однаковим по всій роботі та становити 1,25 см. Не допускається використання клавіші «пробіл» для створення відступів.

Нумерація: Сторінки нумеруються арабськими цифрами у правому верхньому куті без будь-яких додаткових знаків (крапок, тире). Титульний аркуш є першою сторінкою, але номер на ньому не проставляється.

3.2. Рубрикація та оформлення заголовків

Структурні елементи роботи (ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ тощо) слід починати з нової сторінки.

Заголовки розділів: Друкуються великими літерами напівжирним шрифтом із вирівнюванням по центру. Відстань між заголовком та наступним текстом має бути не менше двох міжрядкових інтервалів.

Заголовки підрозділів: Друкуються малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу напівжирним шрифтом. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Нумерація: Розділи мають наскрізну нумерацію арабськими цифрами (РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2). Підрозділи нумеруються подвійною цифрою (наприклад, 1.1. – перший підрозділ першого розділу).

3.3. Оформлення ілюстративного матеріалу та таблиць

Оскільки дисципліна «Політична футурологія» передбачає активне використання візуалізації прогнозів, особлива увага приділяється графічним елементам.

Рисунки: Будь-які графіки, діаграми, схеми сценаріїв чи картографи позначаються словом «Рис.». Нумерація – послідовна в межах розділу (наприклад, Рис. 2.1). Підпис ставиться під рисунком по центру.

Таблиці: Слово «Таблиця» з номером (наприклад, Таблиця 3.1) пишеться у правому верхньому куті над назвою таблиці. Назва таблиці друкується по центру напівжирним шрифтом. Якщо таблиця займає більше однієї сторінки, на наступній сторінці пишуть «Продовження табл. 3.1».

Посилання: У тексті обов'язково мають бути згадки про всі наведені візуальні дані (наприклад: *«сценарна матриця, представлена на рис. 3.2, демонструє...»*).

3.4. Академічна доброчесність та етика дослідника

Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності:

1. Заборона плагіату: Будь-яке використання тексту, ідей чи даних інших авторів без посилання на джерело є неприпустимим. Це стосується і перекладу іноземних текстів.

2. Самостійність виконання: Курсова робота має бути результатом власного аналізу здобувача. Особливо це стосується третього розділу, де формулюється авторський прогноз.

3. Використання штучного інтелекту (AI): Використання інструментів AI допускається лише для структурування ідей або допомоги в оформленні. Текст, згенерований ШІ без критичного редагування та перевірки фактів здобувачем, вважається порушенням академічної етики. Усі прогнози, запропоновані AI, мають бути верифіковані за офіційними методиками футурології.

4. Фальсифікація даних: Категорично заборонено змінювати статистичні дані або вигадувати результати експертних опитувань задля підтвердження обраної футурологічної гіпотези.

3.5. Перевірка на плагіат

Усі роботи проходять обов'язкову автоматизовану перевірку на плагіат. У разі виявлення плагіату робота повертається здобувачу на доопрацювання.

Використання штучного інтелекту для генерації тексту без авторської аналітики та критичного осмислення вважається порушенням академічної доброчесності. Обов'язкова перевірка курсових робіт на академічний плагіат здійснюється через спеціалізоване програмне забезпечення.

3.6. Культура наукового стилю

Робота має бути написана академічним стилем, що передбачає:

- логічну послідовність та аргументованість тверджень;
- використання спеціальної термінології («мегатренди», «форсайт», «індикатори», «сценарії»);

- уникнення займенника «Я» (замість цього – «автором виявлено», «в ході дослідження встановлено», «на нашу думку»);
- відсутність публіцистичних штампів, емоційно забарвлених епітетів та розмовної лексики.

3.7. Оформлення списку використаних джерел

1. Кількісні показники: Список має налічувати щонайменше 20–25 джерел, серед яких обов’язковою є наявність праць іноземними мовами (англійською) та актуальних публікацій за останні 3–5 років.

2. Порядок оформлення: Джерела розміщуються за алфавітним порядком прізвищ авторів або назв праць. Також допускається систематизація за типами джерел:

Нормативно-правові акти: Конституція України, закони, укази Президента, стратегії національної безпеки.

Наукова література: Монографії, статті у фахових виданнях, тези конференцій.

Джерела мережі Інтернет та аналітичні звіти: Офіційні сайти міжнародних організацій (ООН, ЄС, НАТО), публікації «think tanks» (RAND, Chatham House, Atlantic Council).

3. Стандартизація: Оформлення здійснюється суворо відповідно до ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання.

Кожне джерело, наведене у списку, повинно мати хоча б одне посилання у тексті курсової роботи.

Особливості для футурологічних робіт: Оскільки футурологія оперує даними про майбутнє, здобувач повинен активно використовувати статистичні портали (Statista, World Bank Open Data) та звіти глобального ризику (Global Risks Report від WEF). Посилання на такі ресурси мають містити повну URL-адресу та обов’язково дату звернення до ресурсу.

3.8. Правила включення додатків

Додатки оформлюються як продовження роботи на наступних її сторінках і розміщуються після списку використаних джерел.

Кожен додаток має починатися з нової сторінки. У правому верхньому куті пишеться слово «ДОДАТОК» великими літерами, після чого йде літерне позначення (наприклад, ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б).

Додаток повинен мати тематичний заголовок, надрукований симетрично відносно тексту.

Рекомендований вміст додатків для «Політичної футурології»:

1. Сценарні матриці: Таблиці, що демонструють перетин ключових факторів невизначеності.

2. Графічні моделі (Visual Foresight): «Сценарний конус» (Cone of Plausibility), «Дерево рішень» або «Колесо майбутнього» (Futures Wheel).

3. Матеріали для апробації: Тези доповіді, структура презентації або розроблений здобувачем «Policy Brief» (коротка аналітична довідка для ЗМІ чи політиків).

4. Статистичні вибірки: Великі таблиці даних, на основі яких проводилася екстраполяція трендів у другому розділі.

На всі додатки у тексті основної частини роботи обов'язково повинні бути посилання.

4. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсової роботи є формою підсумкового контролю, що має на меті перевірку рівня сформованості професійних компетентностей здобувача, його здатності до самостійного наукового пошуку, вміння аргументовано захищати власні прогностичні моделі та презентувати результати дослідження.

4.1. Допуск до захисту та підготовчі заходи

Процедура захисту розпочинається з попередньої експертизи роботи науковим керівником.

1. Подання на кафедру: Здобувач подає завершену курсову роботу в електронному та паперовому вигляді у встановлені кафедрою терміни (зазвичай не пізніше ніж за 10 робочих днів до дати захисту).

2. Рецензування: Науковий керівник оцінює роботу на предмет відповідності темі, повноти розкриття завдань та дотримання норм академічної доброчесності. У разі виявлення суттєвих зауважень робота повертається на доопрацювання.

3. Перевірка на запозичення: Робота в обов'язковому порядку проходить перевірку на плагіат. Роботи, що не подолали встановлений поріг унікальності, до захисту не допускаються.

4.2. Процедура публічного захисту

Процедура включає такі етапи:

Доповідь здобувача (7–10 хвилин): Виступ має бути структурованим та супроводжуватися мультимедійною презентацією. Здобувач повинен зосередитись на методології прогностики (Розділ 1), аналізі мегатрендів (Розділ 2) та авторських сценаріях майбутнього (Розділ 3).

Запитання та відповіді: Після доповіді керівник роботи та присутні мають право ставити запитання щодо змісту роботи, використаних методів та вірогідності запропонованих прогнозів.

Виступ наукового керівника: Оцінюється ставлення здобувача до роботи, його сумлінність та здатність до самостійного навчання.

4.3. Реалізація презентаційних навичок

Одним з результатів навчання є здатність презентувати результати досліджень фахівцям і широкій аудиторії. У контексті захисту це означає:

- 1. Якість презентації:** Використання професійних інструментів (PowerPoint, Canva, Prezi). Слайди мають містити візуалізацію сценарних моделей (сценарний конус, матриця 2x2).
- 2. Адаптивність викладу:** Здобувач має вміти пояснити складні політико-футурологічні терміни доступною мовою, не втрачаючи наукової точності.
- 3. Комунікативна культура:** Вміння тримати контакт з аудиторією, впевненість під час дискусії, дотримання регламенту.

4.4. Система розподілу балів та критерії оцінювання

Оцінювання курсової роботи з «Політичної футурології» базується на принципі накопичення балів за різні види наукової діяльності в межах підготовки проєкту. Загальний бал (максимум 100) складається з оцінки за зміст, оформлення та публічну презентацію (захист) результатів дослідження.

Таблиця 4.1. Деталізовані критерії оцінювання курсової роботи

№	Об'єкт оцінювання та складові балів	Макс. бали
1	ЯКІСТЬ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ (ТЕКСТ РОБОТИ)	40
1.1	Теоретична підготовка: Глибина аналізу концепцій майбутнього, коректне використання футурологічної термінології, логічність структури.	10
1.2	Методологічна грамотність: Обґрунтованість вибору методів прогнозування (Дельфі, сценарний аналіз тощо) відповідно до об'єкта.	10

№	Об'єкт оцінювання та складові балів	Макс. бали
1.3	Аналітична діагностика: Якість ідентифікації сучасних трендів, «слабких сигналів» та оцінка впливу глобальних трансформацій.	10
1.4	Сценарне моделювання: Оригінальність, реалістичність та обґрунтованість розроблених сценаріїв та стратегічних рекомендацій.	10
2	ОФОРМЛЕННЯ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ	20
2.1	Технічне оформлення: Відповідність вимогам ДСТУ 8302:2015, правильність цитування, оформлення списку джерел та додатків.	10
2.2	Академічна етика: Самостійність виконання, відсутність ознак штучної генерації тексту без правки.	10
3	ПУБЛІЧНИЙ ЗАХИСТ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ	40
3.1	Візуальна складова: Якість мультимедійної презентації, наявність сценарних карт, графіків та візуалізованих прогнозів.	15
3.2	Комунікативна майстерність: Логічність доповіді, впевненість, вміння адаптувати складний прогностичний матеріал для аудиторії.	15
3.3	Наукова дискусія: Вичерпність та фаховість відповідей на запитання, здатність аргументовано захищати власні гіпотези.	10
	УСЬОГО	100

4.5. Співвідношення оцінок за різними шкалами

Результати захисту курсової роботи оцінюються за рейтинговою 100-бальною та інституційною шкалами оцінювання (табл. 4.2).

Таблиця 4.2. Шкали оцінювання результатів навчання

Оцінки за шкалами	
Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Підсумкова оцінка виставляється за результатами захисту на основі сумарної кількості балів.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

5.1 Базові

1. Гарднер Д, Тетлок Ф. Суперпрогнозування. Мистецтво та наука передбачення. – Наш Формат, 2018. – 390 с.
2. Гурієв С., Трейсман Д. Спін-диктатори. Як змінюється обличчя тиранії в ХХІ столітті. – Київ: BookChef, 2023. – 432 с.
3. Діксон П. Майбутнє (майже) всього. Як зміниться світ протягом наступних ста років. – Київ: Віват, 2022. – 432 с.
4. Епплбом Е. Сутінки демократії: підступна спокуса авторитаризму. – Київ: HREC-PRESS, 2023. – 220 с.
5. Єргін Д. Нова карта світу. Енергетика, клімат, конфлікти. – Київ: Лабораторія, 2022.
6. Макафі Е., Брінйольфссон Е. Машина, платформа, натовп. Як приборкати наше цифрове майбутнє. – Київ: Наш формат, 2019. – Київ: Наш формат, 2021. – 392 с.
7. Тоффлер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила: Перекл. з англ. Н. Бордукова. – Харків: Акта, 2007. – 688 с.
8. Тоффлер Е. Третя хвиля. – Київ: Видавничий дім «Всесвіт», 2000. – 480 с.
9. Фрідман Л. Стратегія: історія: Перекл. з англ. Ю. Семенюк. Серія: Велика книга. – Харків: Фоліо, 2024. – 848 с.
10. Харарі Ю.Н. 21 урок для 21 століття. – Київ: BookChef, 2022. – 416 с.

5.2. Додаткові

1. Аджемоглу Д, Робінсон Д. А. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства та бідності. – Київ: Наш формат, 2016. – 472 с.
2. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. – Київ: Наш формат, 2020. – 448 с.

3. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. – Київ: Наш формат, 2018. – 320 с.
4. Мейсон П. Посткапіталізм. Путівник у майбутнє. – Київ: Наш формат, 2019. – 360 с.
5. Наїм М. Занепад влади. – Київ: Наш формат, 2017. – 512 с.
6. Норт Д., Волліс, Д., Вайнгест Б. Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії. – Київ: Наш формат, Незалежний культурологічний журнал «І», 2017. – 352 с.
7. Флорида Р. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними. – Київ: Наш формат, 2019. – 320 с.
8. Флорида Р. Homo creatives. Як новий клас завойовує світ. – Київ: Наш формат, 2018. – 432 с.
9. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. – Київ: Наш формат, 2018. – 576 с.
10. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. – Київ: Наш формат, 2019. – 608 с.

5.3. Інформаційні ресурси

1. United Nations. Режим доступу: <https://www.un.org>
2. UNESCO. Режим доступу: <https://www.unesco.org>
3. World Bank. Режим доступу: <https://www.worldbank.org>
4. International Monetary Fund (IMF). Режим доступу: <https://www.imf.org>
5. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Режим доступу: <https://www.oecd.org>
6. European Union. Режим доступу: <https://europa.eu>
7. NATO. Режим доступу: <https://www.nato.int>
8. Office of the Director of National Intelligence (ODNI). Режим доступу: <https://www.dni.gov>
9. U.S. Department of State – Bureau of Intelligence and Research. Режим доступу: <https://www.state.gov>

10. UK Government – Government Office for Science (Foresight). Режим доступа: <https://www.gov.uk/government/organisations/government-office-for-science>
11. CSIRO Foresight and Futures (Australia). Режим доступа: <https://www.csiro.au>
12. RAND Corporation. Режим доступа: <https://www.rand.org>
13. Brookings Institution. Режим доступа: <https://www.brookings.edu>
14. Pew Research Center. Режим доступа: <https://www.pewresearch.org>
15. World Economic Forum (WEF). Режим доступа: <https://www.weforum.org>

ДОДАТКИ

Додаток А

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА ФУТУРОЛОГІЯ»

Блок 1. Стратегічне прогнозування та форсайт-технології

1. Сценарне моделювання майбутнього політичної системи України до 2050 року.
2. Форсайт-аналіз у державному управлінні: міжнародний досвід і перспективи впровадження в Україні.
3. Моделювання політичних сценаріїв на основі сучасних глобальних тенденцій.
4. Прогнозування трансформації партійних систем у Європі в умовах зростання популізму.
5. Прогнозування розвитку громадянського суспільства в Україні.
6. Футурологія демократії: можливі моделі розвитку демократичних систем.
7. Можливі сценарії політичних конфліктів у Східній Європі через 20 років.
8. Політичні сценарії у країнах, що переживають демографічну кризу: які моделі розвитку можливі?

Блок 2. Політика в епоху цифровізації та штучного інтелекту

9. Вплив штучного інтелекту на глобальне управління та розвиток демократії.
10. Перспективи розвитку електронної демократії та цифрової участі громадян.
11. Роль штучного інтелекту у формуванні майбутніх політичних структур.
12. Роль технологій блокчейн у майбутніх моделях політичного управління.
13. Вплив технологій блокчейн на політичні системи: можливості та загрози.

14. Майбутнє відносин між державою та приватними корпораціями в епоху цифрового капіталізму.
15. Майбутнє політичних партій: чи є місце традиційним партіям у цифрову епоху?
16. Соціальні мережі та їх роль у формуванні політичних тенденцій майбутнього.
17. Майбутнє політичної участі: цифрові платформи та їх вплив на вибори та референдуми.
18. Технології і майбутнє політичної репресії в авторитарних режимах.
19. Відносини між державами в умовах штучного інтелекту: проблеми і перспективи.

Блок 3. Глобальні виклики, безпека та міжнародний порядок

20. Мегатренди світового розвитку та їх політичні наслідки у першій половині XXI століття.
21. Майбутнє національної безпеки в умовах гібридних загроз і технологічних змін.
22. Еволюція міжнародного порядку в умовах багатополярності: сценарний аналіз.
23. Майбутнє глобальної міграції: політичні виклики та можливі управлінські стратегії.
24. Шляхи розвитку міжнародних організацій у контексті глобальних криз: прогностичний підхід.
25. Майбутнє міжнародних організацій: реформи чи занепад?
26. Майбутнє політики безпеки в умовах кіберзагроз.
27. Інформаційні війни та їх вплив на міжнародні відносини.
28. Політичні прогнози для країн, що переживають конфлікти, через 10-20 років.
29. Перспективи розвитку міжнародного правопорядку в умовах зростання геополітичних напруг.

- 30.Глобалізація і її вплив на національні держави у 21 столітті.
- 31.Майбутнє міжнародної політики в умовах глобальної цифровізації.

Блок 4. Екологічна футурологія та соціальні трансформації

- 32.Політичні наслідки кліматичних змін для регіональної та глобальної стабільності.
- 33.Роль екологічних катастроф у політичних змінах майбутнього.
- 34.Політика і зміни клімату: можливі стратегії та сценарії майбутнього.
- 35.Пошук ефективних моделей енергетичної політики для країн, що розвиваються.
- 36.Політичні наслідки розвитку автономних транспортних засобів для урядів та громадян.
- 37.Трансформація національної ідентичності в умовах глобальної мобільності.
- 38.Роль освіти у формуванні політичної культури майбутнього.
- 39.Роль жінок у політиці майбутнього: тенденції і прогнози.

Блок 5. Регіональні вектори та ідеологічні трансформації

- 40.Футурологія зовнішньої політики України: нові горизонти або застій?
- 41.Інтеграційні процеси в Європі: майбутнє Європейського Союзу.
- 42.Політичні трансформації у постпандемічному світі: виклики та можливості.
- 43.Футурологічні прогнози для розвитку авторитарних режимів у ХХІ столітті.
- 44.Перспективи розвитку політичних систем у країнах глобального Півдня.
- 45.Політика в умовах технологічних змін: як інновації змінюють управлінські процеси?
- 46.Вплив націоналізму на політичні процеси у майбутньому.
- 47.Футурологічний аналіз трансформацій медіа та їхнього впливу на політичну поведінку.

- 48. Майбутнє політичних революцій: нові форми протесту та опору.
- 49. Поява та розвиток нових політичних ідеологій у ХХІ столітті.
- 50. Еволюція політичних ідеологій в умовах технологічної революції та глобальних змін.

Приклад оформлення титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут державного управління
Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

КУРСОВА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА ФУТУРОЛОГІЯ»
НА ТЕМУ:

Виконав(ла): студент(ка) гр. _____
(група)

_____
(прізвище та ініціали
студента/студентки)

Перевірів: _____
(посада, прізвище та
ініціали викладача)

Дніпро
20__

Приклад оформлення переліку умовних скорочень

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ДМП	–	Державна молодіжна політика
ООН	–	Організація Об'єднаних Націй
РЄ	–	Рада Європи
ММС	—	Міністерство молоді та спорту
МОН	–	Міністерство освіти і науки
ДІСМП	–	ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики»
НДІПМ	–	Українського науково-дослідного інституту проблем молоді
ОМП	–	Об'єкт молодіжної політики
СМП	–	Суб'єкти молодіжної політики

**Приклади оформлення бібліографічного опису у списку
використаних**

**джерел з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ
8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один, два або три автори	1. Бородін Є. І. Державна молодіжна політика в Україні: механізм формування та реалізації в контексті розвитку : навчальний посібник. 2-ге видання. Дніпро : Грані, 2019. 176 с. 2. Тарасенко Т. М., Пугач А. М. Соціальний розвиток молоді у сфері вищої освіти: державно-управлінський аспект: монографія. Дніпро : Пороги, 2017, 244 с. 3. Wilson D., Lister P., Andrews A. Modern surgery. Manchester : MAN, 2011. 240 p.
Чотири і більше авторів	1. Сучасний європейський досвід формування та реалізації молодіжної політики : навч. посіб. / Є. І. Бородін, Ю. В. Борисова, Н. М. Літвінова, І. В. Хохрякова. Дніпропетровськ : Пороги, 2008. 116 с. 2. Соціально-психологічні основи ділового спілкування : навч. посіб. / авт. кол. Є. І. Бородін, К. В. Комарова, Н. А. Липовська, Т. М. Тарасенко. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 184 с. 3. Міжнародна торгівля / Ю. Г. Козак та ін. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учб. літ., 2015. 272 с.
Автор(и) та редактор(и)/ упорядники	1. Бутенко М. П., Качур В. П., Петренко С. В. Психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Дутко. Київ : ЦУЛ, 2017. 332 с. 2. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.
Без автора	1. Освіта в Україні: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2017. 319 с. 2. Практики надання соціальних послуг сім'ям, які перебувають у

	складних життєвих обставинах (науково-методичний збірник) / за ред. Комарової Н. М. Держ. ін.-т.сімейної та молодіжної політики, Київський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Київ, 2016. 112 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / коорд. проекту та заг. ред. проф. К. І. Беляков. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 436 с. 3. Економічна енциклопедія / за ред. В. В. Шевченка. Київ : Альманах, 2016. 304 с.
Інші видання	
Законодавчі та нормативні документи	1. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю : Закон України від 21.06.2001 № 2558-III : станом на 12 лют. 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text (дата звернення: 27.05.2025). 2. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text (дата звернення: 15.04.2023). 3. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05.07.2012 р. № 5073-У1 : станом на 21 січ. 2025. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text (дата звернення: 27.05.2025).
Стандарти	ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Чинний від 2016-07-01. Вид. офіц. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 16 с.
Частина видання	
Розділ книги	1. Ярошевич Н. Б., Чубка О. М., Якимів А. І. Інструменти боргового фінансування суб'єктів підприємництва в Україні: правовий статус, структурна динаміка, податкові наслідки. Теорія та методологія формування інвестиційно-фінансової стратегії розвитку національного господарства : монографія / за ред. Л. М. Савчук, А. В. Череп. Дніпро, 2019. С. 55–89. 2. Goehr L. The concept of opera. The Oxford handbook of opera / ed. by H. M. Greenwald. Oxford, 2014. P. 92—136.

	3. Корнійчук Т. О. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. <i>Педагогіка</i> : навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Корнійчука. Київ, 2017. С. 195–197.
Стаття з періодичного видання (журнал, газета)	1. Коляда Т. Соціальна справедливість як пріоритет у соціальній роботі з жінками. <i>Соціальна робота та соціальна освіта</i>. 2024. № 2(13). С. 56–62. URL: https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(13).2024.316698 (дата звернення: 17.04.2025). 2. Тарасенко Т. М., Сорокіна Н. Г. Перегляд етичних принципів соціальної роботи в Україні: науковий, освітній та професійний аспекти. <i>Соціальна робота та соціальна освіта</i>. 2024. № 1(12). С. 55–65. URL: https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(12).2024.305110 (дата звернення: 27.03.2025).
Матеріали конференцій (тези, доповіді)	1. Семигіна Т. В. Розвиток власних теорій соціальної роботи: глобальні тенденції. Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф. м Київ, 15–16 березня 2018 р. / за ред. Ю. М. Швалба. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. С. 90–94. 2. Киридон А., Троян С. М. Грушевський і основні етапи українського державотворення. Міжнародна наукова конференція до 150-річчя М. С. Грушевського : тези доп., 17 верес. 2016 р., Острог / редкол.: Винар Л.-Р. та ін. Острог, 2016. С. 44–47.
Електронні ресурси	
Приклади	1. Коваль Г. В. Професійна соціалізація державних службовців в умовах реформування державної служби в Україні. <i>Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування</i>. 2015. № 2. С. 1–11. URL : http://el-zbirn-du.at.ua/2015_2/5.pdf. (дата звернення: 20.05.2023). 2. Міністерство освіти і науки України : вебсайт. URL: https://mon.gov.ua/ua (дата звернення: 02.09.2023). 3. Белоусов П. Кібербезпека, соцмережі, відносини з ЄС: що готує 2020-й. <i>Інтерньюз-Україна</i>. URL: https://internews.ua/opportunity/2020-forecast (дата звернення: 12.04.2023) 4. Нові українські журнали в Scopus 2019. <i>Пан Бібліотекар : блог про бібліотечну справу та інформаційні технології</i>. URL: https://www.бібліотекар.укр/2020/01/scopus-2019.html (дата звернення: 06.04.2023).

	5. Візуалізація даних : онлайн-курс. <i>Prometheus</i>. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/IRF/DV101/2016_T3/about (дата звернення: 07.04.2022). 6. Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017).

Навчальне видання

Осін Вадим Володимирович

ПОЛІТИЧНА ФУТУРОЛОГІЯ

Методичні рекомендації

для здобувачів ступеня бакалавра
освітньо-професійної програми «Політологія»
спеціальності 052 Політологія

Видано авторській редакції

Електронний ресурс.

Підписано до видання 02.09.2025. Авт. арк. 1,1.

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».

49005, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 19.